



Grote opknappbeurt voor Joodse Begraafplaats Maarssen

De komende drie jaar wordt de Joodse Begraafplaats Maarssen grondig opgeknapt. Het terrein is flink verwilderd. Vrijwilligers van Landschapsbeheer Vleuten-De Meern zijn vorig jaar gestart met de eerste werkzaamheden. „We komen op veel plaatsen, vooral ten westen van de stad Utrecht, maar dit is wel een heel bijzondere historische plek”, zegt werkvoorbereider Hans van Aartrijk.

TEKST en FOTO'S Cornéline Lanooy

Buiten het dorp in het oostelijk veengebied ligt de Joodse Begraafplaats Maarssen, ook bekend onder de naam 'Jodenbosje' en 'het Jodenkerkhof onder Tienhoven'. De begraafplaats werd in 1749 gesticht door de 'Hoogduytsche Joodse Gemeijnte van Maarseveen', die hier was gevestigd omdat Joden tot 1789 niet in de vlakbijgelegen stad Utrecht mochten wonen. Net als veel boerderijen, moestuinen en boomgaarden, is ook deze begraafplaats omzoomd door bomen en struiken om de wind te breken. De bomenrand bij de begraafplaats diende ook om deze uit het zicht te houden. Dit gewas werd in het verleden ongeveer één keer in de tien jaar afgezaagd voor het hout en om te voorkomen dat opgaande bomen zouden omwaaien op de slappe veenbodem. Sinds begin deze eeuw is de begraafplaats ernstig vervallen en geheel overwoekerd. Landschap Erfgoed Utrecht deed een grondige restauratie, maar daarna lag het werk weer stil.

Landschapsbeheer Vleuten-De Meern

gaat de komende drie jaar de landschapselementen in oude luister herstellen. Dit doet de organisatie samen met de Historische Kring Maarssen, de Nederlands-Israëlitische Gemeente Utrecht en Stichtse Vecht. Initiator is Niels van den Berg, voormalig landschapscoördinator van deze gemeente.

Snoeien en zagen

In januari en december vorig jaar zijn twaalf vrijwilligers van Landschapsbeheer Vleuten-De Meern een aantal dagen aan de slag gegaan met de eerste werkzaamheden om het achterstallige onderhoud weg te werken. De randbeplanting aan de noordzijde is afgezaagd, zodat de stronken weer kunnen uitlopen. Takken zijn in takkenrillen verwerkt waarin beestjes zich kunnen nestelen. Dode bomen en takken zijn weggehaald en een aantal hoge eiken is in de kroon gesnoeid, zodat ze minder gevoelig zijn voor de wind. Later wordt de begraafplaats deels opnieuw ingeplant met inheemse bomen. <



Gedenksteen

Na de laatste begrafenis in de jaren twintig van de vorige eeuw raakte 'het Jodenbosje' in verval en totaal overwoekerd. Twee grafstenen uit de achttiende eeuw en een gedenksteen zijn bewaard gebleven, de overige graven zijn in de zachte veengrond verdwenen. Op de gedenksteen staat 'Joden in Maarssen' in het Nederlands en in het Hebreeuws.



Takkenrillen

Het snoeihout wordt verspreid over het terrein, dat ongeveer 40 x 50 m groot is, verwerkt in takkenrillen. „Ze zijn goed voor de biodiversiteit. Insecten, kleine zoogdieren en vogels kunnen er schuilen en broeden, en mossen en varens groeien graag tussen de takken”, vertelt Hans van Aartrijk. Hij is werkvoorbereider binnen Landschapsbeheer Vleuten-De Meern en stuurt de groep vrijwilligers aan.



Snoeien, maaien en hooien

De vrijwilligers werken het hele jaar door aan verschillende projecten. In de winter zijn ze vooral bezig met snoei- en kapwerkzaamheden, in de zomer wordt er voornamelijk gemaaid en gehooid onder leiding van twee ecologen. De organisatie heeft zelf apparatuur hiervoor in het bezit, zoals (elektrische) kruitwagens, kettingzagen, bosmaaiers en handgereedschap.



Essentaksterfte

Alle mensen die het buitenwerk doen, mogen met zware apparatuur, zoals kettingzagen werken mits zij gecertificeerd zijn. Op de begraafplaats staan veel essen, die vanwege de essentaksterfte gekapt worden, en elzen, wilgen, vlierbomen en meidoorns. De eiken blijven staan, maar worden wel flink gesnoeid. Dit jaar wordt ook een start gemaakt met het aanplanten van nieuw streekgebonden bosplantsoen. >



Fysiek zwaar werk

Hans van Aartrijk is al 44 jaar met veel plezier actief voor Landschapsbeheer Vleuten-De Meern. In zijn werkzame leven stond hij voor de klas om biologie te geven. Hij coördineert het winterprogramma binnen de organisatie, die bestaat uit circa 50 vrijwilligers. Zo'n 25 hiervan zijn actief in het veld. „Het is fysiek best zwaar werk, dat moet je wel kunnen.”



Inkomstenbron

Het gekapte en gezaagde hout wordt verzameld en naar de Buitenplaats in het Maximapark (stadsdeel Leidsche Rijn, Utrecht) gebracht, de standplaats van Landschapsvereniging Vleuten-De Meern. Vanaf half maart wordt het verwerkte hout naar vaste klanten gebracht die dit hebben aangekocht. „In 2022 en 2023 hebben we veel hout verkocht vanwege de hoge energieprijzen; het is voor ons een belangrijke inkomstenbron”, aldus Van Aartrijk.